

Lausuntopyyntö Liikenne- ja viestintävaliokunta

Elinkeinoelämän keskusliitto (EK) kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Postilain uudistamisella siirrytään nykyisestä viisipäiväisestä keräilystä ja jakelusta kolmipäiväiseen. Lakiesityksellä turvataan erillisen sanomalehtijakelutuen avulla 5-päiväinen jakelu haja-asutusalueilla vuoteen 2027 asti. EK kannattaa hallituksen esitystä siirtyä yleispalvelun kolmepäiväiseen jakeluun ja keräilyyn sekä ottaa käyttöön määräaikainen valtionavustus sanomalehtien jakeluun varhaisalueiden ulkopuolella.

EK pitää hyvänä asiana, että lehtijakelun valtionavustuksen reunaehdot ja pelisäännöt ovat lain tasolla säädettyjä, ja että Traficomilla on tässä selkeä, laissa määritelty rooli.

Demokraattisessa yhteiskunnassa jokaisella tulee olla oikeus monipuoliseen ja yhdenvertaiseen tiedonsaantiin, asuinpaikasta riippumatta. Viimeaikainen kehitys sanomalehtien osalta osoittaa, että "paperiversioita" edelleen tarvitaan tiedonvälityksessä, huolimatta digitaalisen tiedonvälityksen merkittävästä kasvusta.

Painettujen lehtien digitaalisten tulojen osuus vaihtelee 77 % ja 94 % välillä, joten on selvää, että aivan lyhyessä ajassa siirtyminen digilehtiin ei ole edelleenkaan tapahtumassa. Kuluttajat eivät todellisuudessa ole niin "digiorientoituneita" kuin esimerkiksi ovat lehtikustantamot. Uutismediaa tuottavien yritysten olemassaolo perustuu vahvasti painettujen lehtien tilaus- ja mainosmyynneistä saatuihin tuloihin.

Valtionavustus jakelun osalta tulee olemaan välttämätön kansalaisten tiedonsaannin turvaamisen elementti. On kuitenkin selvää, että kyseisen instrumentin on oltava määräaikainen. Nyt sitä esitetään jatkuvaksi vuoteen 2027 saakka. EK kannattaa ajanjakson pituutta.

EK pitää hyvänä, että varhaisjakelun ulkopuolisten alueiden valtionavustuksen pääperiaatteet ovat nyt kirjattuna postilaissa. Se luo ennustettavuutta. Myös Traficomien rooli jakelutuen jakamisessa on esityksessä selkeä. Jakelutuen kilpailutuksessa keskeistä on markkina-analyysin tekeminen sekä onnistuneiden kriteerien asettaminen. Lakiesityksen terminologia ja määrittelyt ovat suhteellisen onnistuneita.

Erilaisia näkemyksiä on kuitenkin esitetty jakelun turvaamisen avustamisesta. Valiokunnan tulee ottaa kantaa, miten kilpailuoikeudellisesti nähdään julkisen palveluvelvoitteen toteuttamisesta palveluntuottajalle aiheutuneiden kustannusten korvattavuus. Valiokunnan tulee selvittää sekä perustuslailliset (omaisuudensuojakysymykset tietoja luovutettaessa ja jakeluvetoa asettaessa) että kilpailuneutraalisuuteen liittyvät kysymykset, jotta riskiä esimerkiksi kielletystä valtiontuesta ei pääse syntymään.

Kiinteiden ja yhdenmukaisten jakelupäivien tärkeys sanomalehtien jakelussa on ymmärrettävä. Yhteensovittavaksi tulee kuitenkin aina myös tukimallin kustannustehokkuus koko kilpailutusjakson ajalta.

Kysymyksiä on herättänyt myös se, miten avustettava palvelu tullaan rajamaan, mitä se tarkalleen käsittää. Selvennystä tarvitaan yleispalvelun sisällön määrittelyyn edelleen.